

Фармацевтична термінологія

ІСТОРІЯ

Система термінів, яка формувалась протягом тисячоліть (античні часи, епоха Середньовіччя, Відродження і Нового часу, наш час).

Сучасна фармацевтична номенклатура - комплексне поняття, яке об'єднує термінологію кількох самостійних дисциплін:

- фармакогнозії (*науки, котра вивчає рослинні і тваринні матеріали, з яких виготовляють ліки*),
- ботаніки (*науки про рослини*),
- фармакології (*науки про дію лікарських речовин на організм*),
- фармацевтичної хімії (*вчення про хімічні властивості лікарських речовин*) тощо.

ФАРМАКОПЕЯ

Фармакопея – зведеннях законів для фармацевтів і медичних працівників.

Нині чинні:

- Міжнародна фармакопея (**Pharmacopoea Internationalis**),
- власні національні (*державні*) фармакопеї.

В Україні працюють над створенням національної фармакопеї, користуючись поки що XI виданням Фармакопеї, введеним в дію у 1987 році.

Фармацевтичні терміни, як і анатомічні та гістологічні чи клінічні, є одночленні, двочленні і рідше багаточленні.

Використовуються, як правило, дві назви:

а) наукова (систематична), в якій склад компонентів та їх розташування відповідають складу і структурі молекули хімічної сполуки;

б) тривіальна (умовна), яка не відображає систематичних принципів наукової класифікації, але є зручною завдяки своїй фонетично-граматичній простоті та компактності у практичному застосуванні.

Наприклад:

Тривіальна назва

Наукова (систематична) назва

Аналгін

1-феніл-2, 3-диметил-4-метиламінопіразолон-5-
N-метансульфонат натрію

Тривіальні назви

Можуть нести різну інформацію:

- хімічний склад препарату,
- належність до певної фармакологічної групи,
- терапевтична дія,
- відношення до певного анатомічного органа,
- джерело утворення тощо.

Латинські тривіальні назви лікарських препаратів – це іменники 2-ої відміни середнього роду із закінченням **-um** (в українському відповіднику закінчення **-um** не зберігається).

Частотні відрізки

- це словотворчі елементи, які в назвах лікарських препаратів стійко зберігають своє семантичне (сміслове) значення.

Можуть вказувати на:

- хімічний склад препарату,
- належність до терапевтичної чи фармацевтичної групи тощо.

ЧАСТОТНІ ВІДРІЗКИ, ЯКІ ВКАЗУЮТЬ НА ХІМІЧНИЙ СКЛАД ПРЕПАРАТУ

Частотний відрізок	Значення	Приклад
-(a)eth	Наявність етилової групи радикалу	Aethazōlum Aethylmorphīnum Ethoforme
-amin-	Наявність аміногрупи	Aminocaīnum
-barb-	Барбітурати (заспокійливі, снодійні, наркотичні засоби)	Barbital Barbinal
-benz-	Наявність ароматичного ядра в молекулі препарату	Benzonaphthōlum Benzotephum
-chlor	Наявність хлору	Chlorohex
-hydr(o)-	вода; засоби, що містять воду та водень	Dehydrocholin
-meth(yl)- -met-	Наявність метилового або метиленового радикала	Methyltestosterōnum Metanol
-naphth- -phth- -phthal-	1) Нафта; 2) Наявність нафталанового ядра	Naphthalānum Naphthyzīnum
-phen- -fen-	Наявність фенілу або фенілену	Phenasālum Phenamīnum Fenisan

ЧАСТОТНІ ВІДРІЗКИ, ЯКІ ВКАЗУЮТЬ НА ХІМІЧНИЙ СКЛАД ПРЕПАРАТУ

Частотний відрізок	Значення	Приклад
-oxy-	Наявність кисню, кислий	Oxystin
-phosph-	Наявність фосфору і його сполук	Phosphothiaminum Cytophosphan
-sulf- -sulph-	Наявність сірки (антимікробні, сульфаніламід)	Sulfamidyl Sulphanilamide
-thi(o)- -ti(o)-	Наявність атому сірки, утворює назви тіосолей і тіокислот	Thionembutal Tioctan
-(h)yl-	Суфікси у назвах вуглеводневих та кислотних радикалів	Amylii nitris Methylium methylicus, a, um salicylicus, a, um
-(a)z-; -(a)zid-; -(a)zol-; -(a)zin-; -(a)zon; -(a)ziol-	Наявність азотогрупи	Ampazin Amiprazid Evazol Aminazinum

ЧАСТОТНІ ВІДРІЗКИ ТЕРАПЕВТИЧНОГО, АНАТОМІЧНОГО, ФІЗІОЛОГІЧНОГО ТА ФАРМАКОЛОГІЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Частотний відрізок	ЗНАЧЕННЯ	Приклад
-aesth(es)-	Анестезуючий, знеболюючий препарат	Anaesthesinum; Anaestheticin
-andr-; -vir- -test-; -ster-	Препарати чоловічих статевих гормонів та їх аналоги	Androfort; Viormone; Testolutin; Sterandryl
-angi- -vas-	Спазмолітичні препарати, судинорозширювальні та судинозахисні	Anginal; Nitrangin; Vasolan
-alg-; -dol-	Знеболювальні препарати, анальгетики	Analgin; Panadolum
-allerg-	Протиалергійні препарати	Allergan
-ap- -apis-	Препарати з бджолої отрути й інші продукти, що виробляють бджоли	Apiphorum Apisarthronum
-asthm(at)-	Препарати протиастматичної дії	Antasthmin; Antasthman Asthmatolum
-bil-	Жовчогінні засоби	Biletan; Biligrafin; Bilamid
-cid-	Засоби антибактеріальної дії	Bilocid; Streptocidum

ЧАСТОТНІ ВІДРІЗКИ ТЕРАПЕВТИЧНОГО, АНАТОМІЧНОГО, ФІЗІОЛОГІЧНОГО ТА ФАРМАКОЛОГІЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Частотний відрізок	ЗНАЧЕННЯ	Приклад
-cillin-	Антибіотики-пеніциліни	Ampicillīnum; Bicillīnum – 5; Oxacillinum; Penicillin V
-chol-(col-)	Жовчогінні засоби	Allochōlum; Chologōlum; Cholosāsūm
-cor- -card-	Серцево-судинні препарати	Corglycōnum; Cordarone
-cut- -derm(at)-	Препарати проти шкірних захворювань	Cutivitol; Dermatōlum
-dorm-; -somm-; -hypn-; -noct-; -flog-; -phlog-; - sed-; -stress-; -tranqu-; - zepam-	Снотворні, седативні, заспокійливі засоби	Dormīcum; Somnotropon; Hypnofer; Noctivāne; Floginax; Phlogex; Sedalgin; Anastress; Tranquisan; Nitrazepāmum
-gastr-	Лікування шлункових захворювань	Gastropharm
-haem(at)-; -(-aem-)	Препарати, які очищують кров, стимулюють кровотворення, виготовлені з крові	Haemostimulīnum; Haematogenum

ЧАСТОТНІ ВІДРІЗКИ ТЕРАПЕВТИЧНОГО, АНАТОМІЧНОГО, ФІЗІОЛОГІЧНОГО ТА ФАРМАКОЛОГІЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Частотний відрізок	ЗНАЧЕННЯ	Приклад
-haem(at)- -(aem-)	Препарати, які очищають кров, стимулюють кровотворення, виготовлені з крові	Haemostimulīnum Haematogenum
-myc(et)-; - myc(et)in-; -fung-	Антибіотики – похідні грибка Streptomyces; Протигрибкові засоби	Laevomycetīnum; Streptomycīnum; Mycoseptin; Nitrofungin
-nephr-; -ren-	Лікування захворювання нирок; вказує на походження препарату	Nephridin; Renex; Renostypticīnum
-pancr-	Препарати підшлункової залози	Pancreatīnum
-py(o)-	Антисептичні засоби	Pyocīdum; Pyoran
-pyr-	Антипіретики, засоби проти гарячки	Antipyrīnum; Pyrameīnum
-thyr(eo)-; -tyr-	Препарати щитовидної залози	Thyreoidīnum; Diodthyrosīnum; Dityrin
-ur-	Діуретики, сечогінні засоби для лікування захворювань сечових шляхів	Uregit; Novurit
-vip(e)r-	Препарати зміїної отрути	Viperalgin; Vipratox
-vir-	Противірусні препарати, препарати отруйних тваринних виділень	Virosol; Virofral
-vit-	Комбінований препарат вітамінів	Undevītum; Polyvitaplex

Латинська номенклатура лікарських форм

FORMAE MEDICAMENTORUM

Лікарські засоби

Речовини, які застосовуються для лікування чи профілактики різних захворювань і патологічних станів, називаються лікарськими засобами (**remedia, medicamenta**).

- офіцинальні (*від лат. officina* – майстерня) - ліки, виготовлені на фармацевтичних підприємствах згідно з вимогами фармакопеї
- магістральні (*від лат. magister* – учитель, керівник) - лікарські засоби, виготовлені за рецептом і призначенням лікаря

Лікарські форми

У залежності від консистенції (*ступеня щільності*):

- тверді (**durae**),
- рідкі (**fluïdae**),
- м'які (**molles**)
- аерозолі (**aërosola**).

Деякі лікарські форми виділяють в окремі групи, зокрема:

- **formae medicamentōrum pro injectionības** (лікарські форми для ін'єкцій);
- **formae medicamentōrum pro ocūlis** (лікарські форми для очей);
- **formae medicamentōrum pro infantībus** (лікарські форми для немовлят і дітей до 3-х років).

ТВЕРДІ ФОРМИ ЛІКІВ

FORMAE MEDICAMENTŌRUM DURAE

ТВЕРДІ ФОРМИ ЛІКІВ

Порошки – **pulvĕres** (pulvis, ĕris *m*)

Капсули – **capsŭlae** (capsŭla, ae *f*)

Таблетки – **tabulettae** (tabuletta, ae *f*)

Драже – **dragee** (dragee *n* невідмін.)

Гранули – **granŭla** (granŭlum, i *n*)

Збір лікарський – **species, ĕrum f**

Порошки – **pulvĕres** (*pulvis, ěris m*)

Залежно від кількості інгредієнтів порошки поділяють на:

- прості (**pulvĕres simplices**) – в склад порошку входить одна подрібнена лікарська речовина
- складні (**pulvĕres compositi**) – це суміш двох і більше лікарських речовин

За способом вживання порошки поділяють на:

1. **pulvĕres ad usum externum** або **pulvĕres pro usu externo**.
2. **pulvĕres ad usum internum** або **pulvĕres pro usu interno**.

Порошки – **pulvĕres** (*pulvis, ĕris m*)

За ступенем подрібнення порошок може бути:

- дрібний (**pulvis subtilis**);
- середньодрібний (**pulvis modice subtilis**);
- дуже дрібний (**pulvis subtilissimus**);
- якнайдрібніший (**pulvis longe subtilissimus**);
- грубий, крупний (**pulvis grossus**);
- середньогрубий (**pulvis modice grossus**);
- якнайгрубший (**pulvis longe grossissimus**).

Капсули – **capsŭlae** (capsŭla, ae f)

Лікарські засоби, які мають неприємний гіркий смак, подразнюють слизову ротової порожнини або негативно впливають на зуби, виписують в капсулах.

- **capsŭlae gelatinōsae molles seu elastīcae** (м'які або еластичні желатинові капсули);
- **tubatīnae** (тубатіни, у вигляді маленьких пляшечок);
- **pelettae** (пелети – капсули, які призначені для вшивання під шкіру хірургічним способом).

Таблетки – **tabulettae** (tabuletta, ae f)

Таблетки виготовляються на фармацевтичних підприємствах і належать до офіціальних лікарських засобів. За способом приготування їх поділяють на:

- **tabulettae compressae** – таблетки пресовані
- **tabulettae friabiles** – таблетки, отримані методом формування
- **tabulettae obductae** – таблетки, покриті оболонкою.

За способом вживання таблетки поділяють на:

- **oriblettae seu tabulettae perorales** – пероральні ;
- **resoriblettae seu tabulettae sublinguales** – сублінгвальні ;
- **injectabulettae seu tabulettae pro injectionibus** – для приготування ін'єкційних розчинів;
- **solublettae seu tabulettae pro gargarismatis** – для приготування розчинів для полоскання або спринцювань.

Драже – **dragee** (*dragee n невідмін.*)

Драже (**dragee n** - не відмінюється) - досить поширена тверда офіційна лікарська форма для внутрішнього вживання, яку готують на фармацевтичних підприємствах способом нашарування (*дражирування*) лікарських і допоміжних речовин на цукрові гранули.

Найчастіше цю форму використовують при виписуванні вітамінів.

Гранули – **granŭla** (**granŭlum**, *i n*)

Гранули як тверда лікарська форма **ad usum internum** являють собою зернинки, крупинки різної форми масою до 0,05. Виготовляються на фармацевтичних підприємствах як офіційна лікарська форма. Виписується скороченим способом із зазначенням загальної кількості.

Фармацевтична промисловість випускає:

гранули орази (**granŭla Orāzi**),

гранули плантаглюциду (**granŭla Plantaglucīdi**),

гранули гліцерофосфату (**granŭla Glycerophosphātis**),

гранули етазол-натрію для дітей (**granŭla Aethazōli-natrii pro infantibus**),

гранули "Флакарбін" (**granŭla "Flacarbīnum"**).

Збір лікарський – *species, ērum f*

Збір лікарський – це суміш декількох видів висушених і подрібнених цілих лікарських рослин або лише їх частин (*трава, листя, квітки, плоди, корені, кореневища* тощо), з якої готують настої та відвари.

Збори поділяють на такі групи:

1. **Species ad infūsa et decocta** – збори для настоїв.
2. **Species fumāles** – збори для куріння.
3. **Species pro balneis** – збори для ванн.

Плівки для очей (Membranŭlae ophthalmĩcae)

- очні плівки з сульфатом неоміцину (**Membranŭlae ophthalmĩcae cum Neomycĩni sulfāte**),
- очні плівки з дикаїном (**Membranŭlae ophthalmĩcae cum Dicaĩno**),
- плівки очні з сульфапіридазином-натрієм (**Membranŭlae ophthalmĩcae cum Sulfapyridazino-natrio**),
- очні плівки з флореналом (**Membranŭlae ophthalmĩcae cum Florenālo**) та ін.

РІДКІ ЛІКАРСЬКІ ФОРМИ

FORMAE MEDICAMENTŌRUM FLUIDAE

РІДКІ ЛІКАРСЬКІ ФОРМИ

Розчини – solutiōnes (solutio , ōnis f)	Емульсії – emulsa (emulsum , i n)
Настої – infūsa (infūsum , i n)	Екстракти – extracta (extractum , i n)
Відвари – decocta (decoctum , i n)	Слизи – mucilagīnes (mucilāgo , īnis f)
Краплі – guttae (gutta , ae f)	Лініменти – linimenta (linimentum , i n)
Настоянки – tinctūrae (tinctūra , ae f)	Аерозолі – aërosōla (aërosōlum , i n)
Мікстури – mixtūrae (mixtrūra , ae f)	Бальзами – balsāma (balsāmum , i n)
Суспензії – suspensiōnes (suspensio , ōnis f)	

Розчини (Solutiōnes)

– це рідка лікарська форма, яка являє собою суміш розчинених у розчиннику твердих лікарських речовин чи рідких лікарських засобів.

дистильована вода (**aqua destillāta**),

етиловий спирт (**Spiritus aethylicus** 95%, 90%, 70%),

рідкі олії: персикова (**oleum Persicōrum**), оливкова (**oleum Olivārum**),

мигдальна (**oleum Amygdalārum**), соняшникова (**oleum Helianthi**), вазелінова (**oleum Vaselīni**), гліцерин (**Glycerinum**).

У залежності від розчинника розчини поділяються на:

– водні розчини (**solutiōnes aquōsae**);

– спиртові розчини (**solutiōnes spirituōsae**);

– олійні розчини *або* медичні олії (**solutiōnes oleōsae seu olea medicāta**);

– гліцеринові розчини (**solutiōnes glycerinātae**).

Розчини (Solutiōnes)

За своїм призначенням розчини поділяються на:

1. Розчини для ін'єкцій (**Solutiōnes pro injectionibus**).
  2. Розчини для внутрішнього вживання (**solutiōnes ad usum externum**):
    - полоскання (**gargarismāta**),
    - лосьйони (**lotiōnes**),
    - промивання для ротової порожнини (**collutōria**),
    - клізми (**enemāta seu clysmāta**),
    - змазування (**litūrae**),
    - спринцювання (**perlotiōnes**),
    - розтирання (**frictiōnes**),
    - обмивання (**irrigatiōnes**) тощо.
  3. Розчини для внутрішнього вживання (**solutiōnes ad usum internum**)
  4. Розчин для анестезії (**solutiōnes ad anaesthesiam або solutiōnes pro anaesthesiā**).
- Видаються розчини в ампулах (**in ampullis**), в шприц-тюбиках (**in spritz-tubūlis**), в ректальних піпетках місткістю 3-5 мл розчину для мікроклізм (**in rectiolis**).

Настої та відвари (Infūsa et decocta)

Настої та *відвари* являють собою водні витяжки лікарських речовин із рослинної сировини та водні розчини сухих чи рідких екстрактів.

Готують їх **ex tempore**, тобто в міру необхідності, зразу.

Призначають як для внутрішнього, так і для зовнішнього вживання.

Краплі (Guttae)

Краплі – це різні розчини і суміші, які приписуються краплями для внутрішнього і зовнішнього вживання. Приписують їх здебільшого у невеликій кількості до 20-30 мл.

В окрему групу виділяють:

- краплі для очей (**Oculoguttae**),
- краплі для носа (**Nasoguttae**),
- краплі для вуха (**Otoguttae**).

Настоянки (Tinctūrae)

Настоянки (настойки) – це забарвлені спиртові або спирто-ефірні витяжки лікарських речовин.

Як офіціальну лікарську форму настойки виписують скороченим способом.

При виписуванні спиртової настойки означення (*тобто слово **spirituōsae***) не пишуть.

При виписуванні ефірної настойки, що практикується рідко, обов'язково вказується означення **aethereaе**.

Мікстури (Mixtūrae)

Мікстурою називають рідку лікарську форму, яку одержують при змішуванні в різних основах (у воді, спирті, гліцерині, рослинних оліях тощо) декількох твердих речовин або декількох рідин (*настоїв і відварів з настоянками або екстрактами*).

Якщо в мікстурі є осад внаслідок нерозчинності в ній частини лікарських речовин, то її перед вживанням треба збовтати (**mixtūrae agitandae** - мікстури, які вимагають збовтування).

Суспензії (Suspensiōnes)

Суспензії (зависі) – це рідкі лікарські форми, в яких дрібно роздроблені розчинні лікарські речовини (**basis**) перебувають у зависному стані в якій-небудь рідині (**constituens**).

Одержують суспензії змішуванням нерозчинних речовин з оліями, очищеною водою, гліцерином.

Емульсії (Emulsa)

Емульсія – це рідка лікарська форма, в якій нерозчинні у воді рідини (*жирні олії, бальзами, смоли і інші речовини, що не змішуються з водою*) перебувають у завислому стані у вигляді дуже дрібних часточок.

За способом приготування емульсії поділяють на олійні (**emulsa oleōsa**) і насінневі (**emulsa seminalia**). Насінневі емульсії в останній час практично не використовуються.

Олійні емульсії готують з рідких олій:

рицинової (**oleum Ricīni**),

риб'ячого жиру (**oleum jecōris**),

мигдальної олії (**oleum Amygdalārum**) та ін.

Для олійної емульсії обов'язково додають який-небудь емульгатор (*камедь абрикосову – Gummi Armeniācae; желатозу – Gelatōsa* тощо).

Екстракти (Extracta)

Екстракти – це концентровані витяжки з рослинної сировини, або (*рідше*) тваринного матеріалу. В залежності від консистенції екстракти поділяють на:

- рідкі (**extracta fluīda**)
- густі (**extracta spissa**)
- сухі (**extracta sicca**).

В залежності від екстрагуючої рідини екстракти поділяють на:

- водні (**extracta aquōsa**),
- спиртові (**extracta spirituōsa**),
- олійні (**extracta oleōsa**).

Слизи (Mucilagīnes)

Слиз – рідка лікарська форма, яку одержують обробленням водою рослинних матеріалів, які вміщують слизисті речовини або самі являють собою слизи:

Gummi arabicum – аравійська камедь;

Gummi Armeniācae – абрикосова камедь;

radix Althaeae – алтейний корінь;

tubēra Salep – бульби салепу;

Amŷlum – крохмаль;

semīna Lini – насіння льону

Слиз із крохмалу називається **Mucilāgo Amŷli**.

Лініменти (Linimenta)

Лінімент – це рідка мазь або густа рідина, лікарська форма для зовнішнього застосування. Лініменти являють собою однорідні суміші у вигляді густих рідин або драглистої маси, що розплавляється при температурі тіла.

Для отримання лініментів часто використовують як *remedium constituens* соняшникову олію – **oleum Helianthi**, оливкову олію – **oleum Olivārum**, рицинову олію – **oleum Ricīni**, рідкі жири (риб'ячий жир – **oleum jecōris**).

Застосовують лініменти для втирання в шкіру, накладання на рани, опіки, виразки.

Лініменти є офіцинальні, магістральні, лініменти – емульсії, лініменти – суспензії.

Аерозолі (Aërosōla)

Аерозолі – лікарська форма, яка являє собою дисперсійну (розсіювальну) систему, в якій дисперсійним середовищем є газ або газова суміш, а дисперсійна фаза складається з частин твердої речовини або рідини.

Використовуються аерозолі для інгаляцій, для місцевої дії на шкіру і слизові оболонки.

Широке застосування аерозолі знайшли у стоматології, оскільки вони забезпечують одночасне, рівномірне покриття розсіяними лікарськими речовинами всі доступні зони ротової порожнини.

Бальзами (Balsāma)

Бальзами – ароматичні рідини з рослин, які містять органічні безазотні речовини, ефірні олії, смоли тощо.

Вони мають антисептичні і дезодоруючі властивості.

Інші рідкі лікарські засоби

- соки **succi** (**succus**, *i m* – сік) (сік алое (**succus Aloës**), природний шлунковий сік (**succus gastricus naturalis**), сік каланхое (**succus Kalanchoës**), сік подорожника (**succus Plantaginis**))

- сиропи – **sirüpi** (**sirüpus**, *i m*) (сироп ревеню – **sirüpus Rhei**, сироп алтейний – **sirüpus Althaeae**, сироп солодки – **sirüpus Glycyrrhizae**. Часто сиропи вживаються як виправляючі засоби, зокрема, сироп простий або цукровий сироп – **sirüpus Sacchäri**, малиновий сироп – **sirüpus Rubi idaei**, сироп алтейний – **sirüpus Althaeae** та ін.)

- ароматичні води – **aquae aromaticae** (вода кропу – **aqua Foenicüli**, вода перцевої м'яти – **aqua Menthae piperitae**, вода коріандру спиртова – **aqua Coriandri spirituosa**).

М'ЯКІ ФОРМИ ЛІКІВ

FORMAE MUDICAMENTŌRUM MOLLES

М'ЯКІ ФОРМИ ЛІКІВ

---

1. Мазі – **unguenta** (**unguentum**, *i n*)
2. Пасти – **pastae** (**pasta**, *ea f*)
3. Свічки: **suppositoria** (**suppositorium**, *i n*), кульки **globŭli** (**globŭlus**, *i m*), овулі **ovŭla** (**ovŭlum**, *i n*), песарії **pessaria** (**pessarium**, *i n*), **bacilli** (**bacillus**, *i m*) – палички.
4. Пластирі – **emplastra** (**emplastrum**, *i n*)
5. Пілюлі – **pilŭlae** (**pilŭla**, *ae f*).

Мазі (Unguenta)

Мазь як м'яка лікарська форма складається з однієї або кількох лікарських речовин і маzewої основи (**Vaselinum, Lanolinum, Adeps suillus depuratus** або **axungia porcina** тощо).

Спеціальні мазі для очей називають **oculenta, unguenta ophthalmica** чи **unguenta pro oculis**.

Пасты (Pastae)

Пасты – густі мазі, які містять понад 25 % порошкоподібної речовини.

Пасты належать до недозованої форми ліків.

Основу паст складають в основному гліцерин, вазелінова олія, рослинні олії, очищений свинячий жир.

Свічки (Suppositoria). Кульки (Globŭli)

Свічки (суппозиторії) – м'яка дозована форма ліків, яка залишається твердою при кімнатній температурі, але розм'якшується під дією температури тіла.

- ректальні (**suppositoria rectalia**),
- вагінальні (**suppositoria vaginalia** або, якщо вони мають форму кульки, **globŭli vagināles**).

Різновидністю вагінальних свічок є яйцеподібні (**ovŭla**) і у вигляді плескатої тіла з кулястими кінцями (**pessaria**).

Свічки, які вводяться у свищі, в порожнину носа чи сечовивідний канал, називаються **bacilli** (*палички*).

Якщо палички призначені для введення у порожнину матки, то вони мають назву **uretoria** (**uretorium, i n**).

Пластипі (Emplastra)

Пластипі – одна з м'яких лікарських форм для зовнішнього застосування, яка зберігається твердою при кімнатній температурі і розм'якшується під дією температури тіла людини, стає клейкою і міцно прилипає до шкіри.

За агрегатним станом (*станом злипання*) пластипі поділяють на

- тверді (**emplastra dura**)
- рідкі (**emplastra fluīda**).

Однією з різновидностей пластипів є гірчичники (**charta sinapisāta**) – аркуш паперу, який вкритий тонким шаром порошку знежиреного насіння гірчиці.

Пілюлі (Pilŭlae)

Пілюлі – це дозована форма ліків для внутрішнього вживання. Вони являють собою кульки масою від 0,1 до 0,5 г.

Пілюлі вагою 0,5 називаються болюсами – **boli**.

Пілюлі складаються з лікарських речовин і пілюльної маси (**massa pilulārum**), яка являє собою **constituens**.

Для одержання пілюльної маси використовують:

- крохмал (**Amŷlum**),
- пшеничну муку (**farīna Tritīci**),
- дуже дрібні порошки солодкового кореня (**radix Glycyrrhīzae, seu Liquiritiae**), кореня алтею (**radix Althaeae**),
- воду, спирт.

Найчастіше використовують екстракт і порошок солодкового кореня (**extractum et pulvis radīcis Glycyrrhīzae**).

Вирази, які вказують на шляхи введення лікарських засобів

- per os - через рот
- per rectum - через пряму кишку, ректально
- per vaginam - через піхву, піхвово
- per inhalationem - шляхом інгаляції
- per injectionem - шляхом ін'єкції
- per gargarisma - шляхом полоскання
- per aspersionem - шляхом присипки
- per frictionem - шляхом розтирання
- per cutem - через шкіру, перкутанно
- intra venam - у вену
- intra arteriam - в артерію
- intra musculos - в м'язи
- sub linguam - під язик, сублінгвально
- sub cutem - під шкіру, підшкірно, субкутанно
- trans derma - через шкіру, трансдермально, перкутанно
- per cutem - через шкіру, трансдермально, перкутанно